

tudi ljudi, ki sicer ne zahajajo v koncertne dvorane ali muzeje. Še posebno me zanima raziskovanje novih izvajalskih praks sodobne umetne glasbe, ki v sicer zelo tradicionalistično okolje vnašajo sodobne tehnologije. Natančneje: razvijam nova elektronska glasbila in notacijo ter raziskujem možnosti, ki jih ti lahko ponudijo skladateljskim in izvajalskim postopkom. Ob tem izhajam iz tradicije in umetniških in izraznih zmožnostih orkestra, ansambla in inštrumentalnega solista znotraj klasične glasbe.

Ponos sem, da lahko na Festivalu Maribor predstavim tako svojo interaktivno razstavo Črte kot tudi praznjenje skladbe Godalni orkester nadzorovane napetosti za orkester in pametne telefone. V obeh se prepletata tradicija in inovacija, njun cilj pa je doseči umetniški izraz, ki je usklajen z mojo umetniško vizijo. Obe poudarjata participatorni element in gradita na vključevanju. Zame je prav to lepota tehnologije: možnost razvijanja novih inštrumentov in platform, ki so odprti, dostopni ter ponujajo široke možnosti za alternativno in unikatno umetniško izražanje.

Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije:

Matjaž Porovne (koncertni mojster)
Mojca Arnold
Matic Anžej
Verena Rojc

Marija Przybył
Ajda Kralj
Edin Okić
Mario Dimitrov

Sam Burstin
Tomaž Malej
Roberto Papi

Igor Škerjanec
Alja Madič Faganel

Grega Rus

Tolkalec v skladbi Andersa Lind:
Simon Klavžar



Več o nastopajočih si lahko preberete v programski knjižici Festivala Maribor 2020 ali na naši spletni strani www.festivalmaribor.si.

NAPOVEDUJEMO IN VABIMO

26.

SEPTEMBER 2020, OB 11.00

Pokrajinski muzej Maribor (med arkadami)

MATINEJA ZA DRUŽINE

Adriana Magdovski, klavir

Spored: Peter Iljič Čajkovski

Vstopnine ni, vendar je zaradi omejenega števila mest potrebna predhodna rezervacija na vstopnice@nd-mb.si.

26.

SEPTEMBER 2020, OB 19.30

Dvorana generala Maistra, Narodni dom Maribor

PESMI BREZ BESED Z GROOVOM

BartolomeyBittmann, Progressive Strings Vienna

Spored: Dynamo

Vstopnice: 14 € / 11,20 € / 7 €.

Do
6. 10.

NA OGLED DO 6. OKTOBRA 2020,
VSAK DAN OD 10.00 DO 18.00, RAZEN NEDELJE
Vetrinjski dvor, Maribor

ČRTE

Interaktivna zvočna razstava

Anders Lind, avtor

Vstop prost.

Generalni
pokrovitelj



Pokrovitelj koncerta



Sopokrovitelj koncerta



S podpora



MESTNA OBČINA MARIBOR

V koprodukciji z



V sodelovanju z



Pokrovitelja



Medijski pokrovitelji



Partnerja



Festival
Maribor

17.–26.
september
2020

25.

september 2020, ob 20.00

Dvorana Union, Maribor

ORKESTER MOBILNIH TELEFONOV

KOMORNI GODALNI ORKESTER
SLOVENSKE FILHARMONIJE

Steven Loy, dirigent

Anders Lind, analogni sintetizatorji

Spored

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Divertimento v F-duru, K 138

I. Allegro
II. Andante
III. Presto

Anders Lind (1978)

Godalni orkester nadzorovane napetosti (2020),
delo za orkester in pametne telefone

Mieczysław Weinberg (1919–1996)

Komorna simfonija št. 1, op. 145

I. Allegro
II. Andante
III. Allegretto
IV. Presto

Sopokrovitelj koncerta



Generalni pokrovitelj



Za vse, kar sledi.

S

komaj sedmimi leti je **Wolfgang Amadeus Mozart** opravil svojo prvo glasbeno »turnejo« – čudežni glasbenik je pod pokroviteljstvom svojega očeta navduševal aristokratsko občinstvo na številnih evropskih dvorih. Pot ga je med drugim vodila v Anglijo, Belgijo, Pariz in Italijo. Na potovanjih se Mozart ni predstavljal le kot izjemni glasbenik, temveč je tudi umetniško zorel, pri čemer se je učil iz najrazličnejših nacionalnih virov in pomembnih glasbenikov, ki jih je srečeval. Zdi se, da so bila posebno navdihujoča srečanja v Italiji, in ko se je konec leta 1771 vrnil s svoje že druge turnee po Italiji, ni bil več zgolj le čudežni deček za klavirjem, temveč tudi dovolj uveljavljen avtor oper, oratorijev, simfonij in klavirskih sonat. Star je bil petnajst let.

V mesecih, ko je čakal na naslednji obisk Italije, je v rodnem Salzburgu, ki je bil bistveno bolj provincialno mesto kot razkošne prestolnice, ki jih je poznal s potovanj, napisal tri skladbe za godala, ki nosijo v izvirniku naslov *Divertimento*, vendar pisava, s katero je zapisan naslov, ni Mozartova. Od tod številni pomisleki, ali ne gre morda za skladbe, ki bi lahko pripadale kakšnemu drugemu žanru. Tako se zdi povsem mogoče, da je šlo za zgodnje poizkuse godalnih kvartetov, ki so nastali nekaj mesecev kasneje; vendar zasedba za violine, viole in kontrabasa (namesto violončela) izdaja, da so dela nastala z mislimi na bolj priložnostno zasedbo. Še najbolj smiselna se zdi možnost, da jih je Mozart napisal prav za svoje naslednje potovanje, kjer bi jih bilo mogoče zaigrati v zabavo petični družini. Pravi razlogi in žanri teh del še danes niso povsem jasni. Naslov *Divertimenti* kaže, da bi lahko šlo za dela v lažjem žanru, zgrajena iz več stavkov, katerih namen je zabava občinstva, ki je potekala bolj ali manj na prostem. Toda mnogi raziskovalci so jih skušali razumeti tudi kot simfonije (od tod oznaka »salzburške simfonije«). *Divertimenti* so imeli namreč ponavadi več stavkov, medtem ko so imenovana dela napisana zgolj v treh stavkih; po drugi strani pa je Mozart v svoje zgodnje simfonije vključeval tudi oboe in rogeve, medtem ko so ta dela napisana zgolj za godala.

Ob bok tem pomislekom je tako mogoče zapisati le, da gre za značilne primerke Mozartovega zgodnjega mojstrstva, ki ga poganjajo predvsem zvočna šarmantnost, zapomnljive viže in tehnična brezhibnost. *Divertimento v F-duru*, napisan v konvencionalnem sosledju treh stavkov hitro–počasi–hitro, zveni izrazito simfonično. Živahno razigrani prvi stavek prinaša enostavno temo, prvič predstavljeno

unisono, ki se zdi po svoji obliki konvencionalna. Odmik od ustaljenih vzorcev časa so predvsem harmonski premiki v srednjem delu, ki izdajajo zrelega skladatelja. V počasnem stavku nosijo osnovno melodično idejo violine, katere razcvet pa zadržuje konstantna ritmična aktivnost drugih inštrumentov. Sklepni stavek je veseli rondo, katerega osrednja, ponavljajoča se tema je postavljena v zanimive kontraste z vmesnimi epizodami.

Sodobni švedski skladatelj in zvočni umetnik **Anders Lind**, izredni profesor glasbe na Oddelku za kreativne študije Univerze v Umei, v svojih delih pogosto združuje umetniške in tehnološke rešitve. Ustvarja interaktivna dela ali instalacije, pri čemer klasične glasbene zasedbe kombinira z elektronskimi sredstvi. Njegova dela so bila izvajana oziroma razstavljena po vsem svetu.

Lind skuša presegati ustaljene izvajalske prakse, zato njegova dela zaobsegajo animirano glasbeno notacijo in interaktivno zvočno umetnost, v kateri igra pomembno vlogo sodelovanje občinstva, ki soustvarja končno zvočno podobo dela. Prav slednje je značilno tudi za skladbo *Godalni orkester nadzorovane napetosti*, ki je nastala po naročilu Festivala Maribor. Glasbenikom na odru se bo pridružil orkester poslušalcev z mobilnimi telefoni, ki bodo s pomočjo posebne aplikacije in animirane grafične notacije sledili skladateljevim idejam ter sokreirali končne zvočne rezultate.

Zanimanje za **Mieczysława Weinberga** (1919–1996), ruskega skladatelja poljskih korenin, je vzkliklo šele v devetdesetih letih po padcu berlinskega zidu. Življenjska usoda je Weinberga iz Poljske vodila na študij v Združene države, od koder se je vrnil ob začetku druge svetovne vojne, zato je bil prisiljen emigrirati v Sovjetsko zvezo. Tam je končal svoje študije. Najpomembnejše estetske impulze je prejel od Dmitrija Šostakoviča, ki je imel prelomno vlogo za Weinberga, o čemer ta sam zapiše: »Bilo je, kot da bi se rodil na novo ... Čeprav nisva imela skupnih ur, je bil Šostakovič prva oseba, ki sem mu pokazal svoja nova dela.« Tako se je rodilo prijateljstvo, ki je trajalo vse do Šostakovičeve smrti.

Weinberg je sodil med tiste ruske skladatelje, ki se, podobno kot Mjaskovski, niso hoteli odreči svojim »modernističnim« umetniškim poizkusom, kar ga je pahnilo v estetsko izolacijo in prisililo, da je pisal priložnostno glasbo za gledališče in cirkus. Leta 1953 je pristal celo v zaporu, ker je bil mož njegove tete razglašen za sovražnika ljudstva. Gotove smrti

ga je rešilo šele Šostakovičevo posredovalno pismo. Kljub temu se Weinberg ni imel za politično žrtev, gotovo pa so zaradi tega njegove kompozicije ostajale v skritih predalih. Redke izvedbe so prispevali nekateri ugledni solisti (pianist E. Gilels, violončelist M. Rostropovič, dirigent K. Sanderling), ki so si zaradi svojega mednarodnega ugleda lahko privoščili takšno disidentstvo.

Weinbergov zreli slog bi lahko razumeli kot mešanico vplivov Šostakoviča, Prokofjeva, Mjaskovskega, Bartóka in Mahlerja, njegova dela pa pogosto temeljijo na programu, v katerem prepoznamo avtobiografske poteze. Prav zato številna dela preveva spokojna meditativnost, zaznamujejo pa jih spomini na mladost, vojno, uničenje. Weinbergov opus je obsežen in vključuje kar 26 simfonij, 17 godalnih kvartetov in 7 oper.

Skladatelj je svojo *Prvo komorno simfonijo, op. 145* napisal leta 1986 (vsa dela tega žanra je napisal po tem, ko je zaključil z nizom velikih simfonij). V resnici gre za predelavo skladateljevega *Drugega godalnega kvarteta*, ki je nastal že leta 1940.

Prvi stavek se začneja z vznemirljivo temo, ki postaja sčasoma vse bolj vzburljena. Izpeljava nato izpostavlja prikrito harmonsko ostrino teme, ki pripelje do kratkega vrhunca. Repriza ni dobesedna, temveč vodi proti kodi v osrednji vrhunec, ki se proti koncu pomiri. Drugi stavek se začneja z zamišljeno temo, ki jo spremljalo pizzicatti, medtem ko je osrednji del živahnejši. Tretji stavek je intermezzo, v katerem prevladujeta prefinjenost in tehnična perfekcija. Valovita tema ves čas kroži in izpodrinja samo sebe, pravega kontrasta pa ne prinese niti apolinično zasnovani središčni trio. V finalu se glasba s svojo živahno glavno temo odmika od temnih tonov.

Gregor Pompe

Anders Lind:

»Pri mojem skladateljskem delu sta vselej prisotni tako tradicija kot inovativnost. Moj cilj je ustvariti umetnost, ki je relevantna za današnji čas in odprta za raziskovanje neznanih poti, a kljub temu vključujoča – takšna, ki pritegne